શ્રી શત્રુંજય - મુક્તિ સમ્યગ્જ્ઞાન અભ્યાસક્રમ

સા વિદ્યા યા વિમુક્તયે

C/o. શાહ ગોવિંદજી વીરમ, ફેકટરી કમ્પાઉન્ડ, મોંઢા રોડ, ઔરંગાબાદ - ૪૩૧ ૦૦૧

સમ્યગ્જ્ઞાન પ્રવેશિકા

◆◆◆ અભ્યાસક્રમ જવાબ પત્ર ◆◆◆

ઓક્ટોબર-2022

એનરોલમેન્ટ નંબર ૫ ગામ ____________

વિદ્યાર્થીનું નામ ____________

પ્રશ્ન-૧ ખાલી જગ્યા

(૧)	આચાર
(૨)	સ્વાર્થ
(૩)	અપરાજિત
(૪)	કુલક્ષણી
(૫)	છિદ્ર
(૬)	વિનય
(૭)	જયણા
(૮)	સંવર
(૯)	મન
(૧૦)	અનાભોગ
(૧૧)	ધર્મપ્રવેશ
(૧૨)	શાશ્વત
(૧૩)	સોપાન
(૧૪)	નિર્માલ્ય
(૧૫)	શાંતિ
(૧૬)	પાપ તત્વ
(૧૭)	એકમે
(૧૮)	નંદનવન
(૧૯)	સર્મરોગી
(૨૦)	અપયશ.

પ્રશ્ન-૨ એક જ શબ્દમાં

(૧)	કપોત
(૨)	નિદ્રા-નિદ્રા
(૩)	સાધુ-જીવન
(૪)	ચિલાતી પુત્ર
(૫)	જિન મુરતિ
(૬)	શીલ
(૭)	પાપ
(૮)	રાવણ
(૯)	લોભ
(૧૦)	શ્રેણિક રાજા
(૧૧)	શ્રી શાંતિનાથપ્રભુ
(૧૨)	વિકલેન્દ્રિય
(૧૩)	લલિતપુર
(૧૪)	દૃષ્ટિકી
(૧૫)	નંદાવર્ત
(૧૬)	ક્રિયાઓ

(૫)	ક્રિયાઓ
(૬)	મરઘુર
(૭)	સ્વર્ગ માં
(૮)	મિથ્યાત્વ
(૯)	સ્થાનને
(૧૦)	પરિતાપનિકી
(૧૧)	બહુમાન
(૧૨)	અનંતીવાર
(૧૩)	અપ્રત્યાખ્યાનકી
(૧૪)	વર્તમાનકાળમાં
(૧૫)	સાત પ્રકાર ના
(૧૬)	અશુભ વિહાયોગતિ
(૧૭)	ધર્મરાજ્ય નાશ્રેષ્ઠ
(૧૮)	સામુદાનિકી
(૧૯)	ગંધહસ્તિ સમાન
(૨૦)	દુસ્વર

પ્રશ્ન-૩ શબ્દનો અર્થ

(૧)	ઓઢી
(૨)	વેશ્યાગમન
(૩)	સ્થિર
(૪)	ક્લિષ્ટ

પ્રશ્ન-૪ જોડકાં જોડો

(૧)	૭	(૬)	૧૦
(૨)	૫	(૭)	૩
(૩)	૯	(૮)	૪
(૪)	૧	(૯)	૨
(૫)	૮	(૧૦)	૬

પ્રશ્ન-૫ સંખ્યામાં જવાબ

(૧)	૨૩
(૨)	૧૪
(૩)	૨૫
(૪)	૫૫
(૫)	૪૨
(૬)	૯
(૭)	૮૨
(૮)	૨૧
(૯)	૬
(૧૦)	૧૨

	પ્રશ્ન-૬ ✓ કે ×		પ્રશ્ન-૭ આ વાક્ય ક્યા પાને છે તે નંબર
(૧)	✓	(૧)	૯
(૨)	×	(૨)	૧૫
(૩)	×	(૩)	૨૨
(૪)	✓	(૪)	૧૯
(૫)	✓	(૫)	૪
(૬)	×	(૬)	૧૩
(૭)	×	(૭)	૧૬
(૮)	×	(૮)	૨૫
(૯)	✓	(૯)	૭
(૧૦)	×	(૧૦)	૨૦

પ્રશ્ન ૧-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૨-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૩-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૪-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૫-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૬-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૭-મેળવેલ ગુણ	+	પ્રશ્ન ૮-મેળવેલ ગુણ	=	કુલ ગુણ

રીમાર્ક ____________ તપાસનારની સહી ____________

પ્રશ્ન - ૮

૧. પાપ પ્રતિકુળતાને આપે છે જે ૮૨ પ્રકારે ભોગવાય છે. તેમાં જ્ઞાનાવર્ણીય ના પાંચ ભેદો નીચે મુજબ છે.

i) મતિજ્ઞાનાવરણીય કર્મ - ઇન્દ્રિય અને મનથી જાણીએ તે મતિજ્ઞાન એને આવરણ કરે તે મતિજ્ઞાનાવરણીય કર્મ.

ii) શ્રુતજ્ઞાનાવરણીય કર્મ - સાંભળીને, સદ્‌શાસ્ત્રનું જે જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય તે શ્રુતજ્ઞાન એને આવરણ કરે તે શ્રુતજ્ઞાનાવરણીય કર્મ.

iii) અવધિજ્ઞાનાવરણીય કર્મ - મર્યાદા માં રહેલા રૂપી પદાર્થોને જાણવું તે અવધિજ્ઞાન તેને આવરણ કરે તે અવધિજ્ઞાનાવરણીય કર્મ

iv) મન:પર્યવજ્ઞાનાવરણીય કર્મ - અઢી દ્વિપ માં રહેલા સંજ્ઞી પંચેન્દ્રિયના મનોગત ભાવ જાણવા તે મન:પર્યવજ્ઞાન તેને આવરણ કરે તે મન:પર્યવજ્ઞાનાવરણીય કર્મ. v) કેવળજ્ઞાનાવરણીય કર્મ - અખંડપણે લોકાલોક નું તથા રૂપી-અરૂપી સર્વ દ્રવ્યોનું જીવાજીવના સર્વ પર્યાયનું સમકાળે જાણવું તે કેવળજ્ઞાન તેને આવરણ કરે તે કેવળજ્ઞાનાવરણીય કર્મ.

૨. શ્રાવકના લોકપ્રિયતા ના ગુણને પ્રાપ્ત કરવાની અભિલાષા વાળા જીવોને પ્રથમ જીવનમાંથી સાતે વ્યસનો ને દૂર કરવા રહ્યા. મદિરા નામનું ત્રીજુ વ્યસન જે ઘણા ઘરોમાં નાના-મોટા સુખોમાં આગ લગાડી છે. ઘણા જીવો વિવિધ રોગો ના શિકાર બન્યા છે. અનેક પરિવાર નિરાધાર, અનાથ થયા છે. આપણી આત્માને અધોગતિ તરફ લઈ જાય છે. દ્વારકાના વિનાશના મૂળમાં મદિરા નામનો વ્યસન ન હતું. ચોરી નામનું છઠ્ઠુ વ્યસન. બીજાની અનુજ્ઞા વગર વસ્તુઓ લેવી, પાછી ન કરવી તે ચોરી. આજે લોકોમાં પ્રામાણિકતા ઘટતી જાય છે. પૈસા ખાવાની વૃત્તિ વધતી દેખાય છે. ચોરી પૈસાની આસક્તિ વધારે છે, ખોટું બોલાવે છે. એક પાપ અનેક પાપોને જન્મ આપે છે. સંસારના સમસ્ત દુ:ખોનું કારણ સાત વ્યસનો છે જે પરલોક માં દુર્ગતિ અપાવે છે અને આ ભવ માં પણ ભયંકર ફળો આપે છે માટે ત્યાજ્ય છે.

૪. શાંતિ નાથ પ્રભુના સમ્યકત્વ પછીના ૧૨ ભવોમાંથી ૧૦મો ભવ એટલે મેઘરથ રાજાનો ભવ. જે અત્યંત ધર્મનિષ્ઠ અને દયાવાન હતા. ઇન્દ્રે પોતાની સભામાં તેમના ગુણોની પ્રશંસા કરી જે સહન ન થવાથી એક દેવે પારેવાને રાજાનો શરણાગત બનાવી સિંચાણ તરીકે ત્યાં આવી પોતાનો ભક્ષ્ય લેવાનો આગ્રહ કર્યો. રાજાએ શરણાગત પારેવા ને બચાવવા પોતાના શરીરનું માંસ છરી થી કાપી આપવા માંડ્યુ પરંતુ દેવમાયાથી પારેવા ના વજન જેટલું ન થતા છેવટે પોતે જ પોતાને ભક્ષ્ય તરીકે સિંચાણાને સોંપી ત્રાજવામાં બેસી ગયા. અહો! કેવો દયા ભાવ, કેવી ધર્મનિષ્ઠા. આ જોઈ દેવ નમી પડ્યો, ક્ષમા માંગી. તે જ ભવમાં પ્રભુના આત્માએ દીક્ષા લઈ વીશસ્થાનક તપ આરાધી તીર્થંકર નામ કર્મ ઉપાર્જન કર્યું અને અનશન કરી સર્વાર્થસિદ્ધ વિમાનમાં દેવ થયા.

૫. ૧૪ રાજલોકમાં નીચેના કંઈક ૭ રાજલોક માં ૭ નરક પૃથ્વીઓ આવેલી છે જ્યાં નારકીના જીવો પૂર્વે કરેલા કર્મોના ઉદય થી જન્મ લઈ ઘોર દુ:ખો સહે છે. નીચે પ્રમાણે નામ-ગોત્ર અને લંબાઈ છે.

નારકી.	નામ	ગોત્ર	લંબાઈ	વેદના
૧	ઘમ્મા	રત્નપ્રભા	૧ રાજ	ક્ષેત્રકૃત, પરમાધામી કૃત વેદના હોય
૨	વંશા	શર્કરાપ્રભા	૨ રાજ	
૩	શૈલા	વાલુકાપ્રભા	૩ રાજ	
૪	અંજના	પંકપ્રભા	૪ રાજ	ક્ષેત્રકૃત અને અન્યોન્યકૃત વેદના હોય.
૫	રિષ્ટા	ધુમપ્રભા	૫ રાજ	
૬	મઘા	તમ:પ્રભા	૬ રાજ	
૭	મઘાવતી	તમસ્તમ:પ્રભા	૭ રાજ	

ફક્ત મધ્યના એક રાજ પહોળાઈ વાળા ભાગમાં જ નારકીના જીવો રહે છે. આ નરક પૃથ્વીઓની જીવોને ક્ષેત્રકૃત વેદનાઓ જેમકે ભૂખ, તરસ, શીત, ઉષ્ણ, જ્વર, દાહ, કંડુ, પરવશતા, ભય, શોક પરમાધામીકૃત વેદના અન્યોન્ય કૃત વેદનાઓ હંમેશા હોય જ છે.

૩. શક્ર એટલે ઇન્દ્ર સ્તવ એટલે સ્તવના. ઇન્દ્રો દ્વારા આ સૂત્રથી અરિહંત ભગવંતો ની સ્તવના કરવામાં આવે છે. આ સૂત્રમાં અરિહંત ભગવંતોના વિશિષ્ટ ગુણો દર્શાવ્યા છે. આ સૂત્ર ની ૮ મી અને ૯ મી ગાથાનું વિવેચન આ પ્રકારે છે. અરિહંત પ્રભુ પોતે રાગદ્વેષને જીત્યા છે, બીજાને જિતાવનારા છે, પોતે સંસાર સાગર થી તર્યા છે અને બીજાને તારનારા છે, તત્ત્વના બોધને જાણનાર અને બીજાને બોધ પમાડનાર છે, સર્વ બંધનો થી મુક્ત થયેલા અને બીજાને મુક્તિ અપાવનાર છે. તેઓ એવા સ્થાને પ્રાપ્ત થયા છે કે જ્યાં સર્વ જાણનારાઓ તથા સર્વ જોઈ શકનારાઓ, ઉપદ્રવથી રહિત, સ્થિર, વ્યાધિ અને વેદનાથી રહિત અંત રહિત કદાપિ ક્ષય નહિ પામનાર, કર્મજન્ય પીડાઓ થી રહિત, જ્યાંથી સંસારમાં પાછુ આવવાનું નથી તેવા સિદ્ધ થયેલા જીવોની ગતિ એટલેકે સિદ્ધગતિ છે. તથા જેમણે સાતે ભયો ને જીત્યા છે તે જિનેશ્વરોને નમસ્કાર હો.